

відомі думки, щодо трансакційних витрат, які розглядалися як витрати моніторингу за поведінкою агента та витрати його самообмеження, витрати впливу, як витрати колективного ухвалення рішень, як витрати збору та переробки інформації, витрати контролю та юридичного захисту виконання контракту.

Таким чином, трансакційні витрати – це витрати збору й переробки інформації, проведення переговорів і прийняття рішень, контролю за дотриманням контрактів і їхнього виконання.

4. Козаченко Г.В., Погорелов Ю.С., Хлап'юнов Л.Ю., Макухін Г.А. Управління затратами підприємства: монографія/ Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, Л.Ю. Хлап'юнов, Г.А. Макухін – Київ: Лібра, 2007. – 320 с.

5. Коуз Р. Природа фирмы // Р. Коуз. Фирма, рынок и право. Пер. с англ. — М.: Дело ЛТД, 1993. — С. 33 — 53.

Стегней Маріанна
Мукачівський державний університет

ЕКОЛОГО-СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Сучасний етап розвитку України потребує розробки заходів та механізмів стабілізації економіки країни, в цілому, та її окремих територіальних одиниць прикордонних територій. Сільські території відіграють важливу роль в системі транскордонного співробітництва. Без подолання негативних тенденцій в розвитку сіл прикордонних територій наша держава не зможе ефективно конкурувати з економічними системами розвинених країн сусідів. Низький рівень життя сільського населення загрожує відпливом найбільш активної та працездатної його частини, активізує зовнішню трудову міграцію, що посилює процес занепаду українських сільських територій.

Транскордонне співробітництво представляє собою спільні дії спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, екологічних, науково-технічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами і відповідними органами влади інших держав у межах компетенції визначеної їх національним законодавством. Таке співробітництво визначено пріоритетним напрямком розвитку регіональної політики ЄС.

Еколого-соціально-економічний розвиток сільських територій являється одним з найбільш пріоритетних напрямків стратегії розвитку більшості розвинених держав світу та Європейського союзу. Ефективна реалізація

державних програм стратегічного розвитку залежить від соціально-політичних особливостей кожної країни, від географічних та кліматичних умов, від сучасного стану економічного розвитку та рівня життя населення.

Для України важливим є вивчення зарубіжних навиків формування сталого екологічного розвитку сільських територій, аналіз їх закономірностей та тенденцій розвитку. Особливо корисним для вітчизняної економіки, в контексті європейської інтеграції, повинен стати досвід країн Європейського союзу.

Європейський Союз приділяє велику увагу розвитку сільських територій, адже у 27 країнах ЄС частка сільських жителів становить 27,1% (згідно класифікації за щільністю населення), причому на переважно сільських територіях (за класифікацією на регіональному рівні) проживає 20,1% загальної чисельності населення, а частка зайнятих у сільському господарстві, коливається в межах 3-4% загальної кількості працюючих [3]. Політика розвитку сільських територій у ЄС здійснюється в рамках структурної політики та Спільної Аграрної Політики (САП). Протягом своєї еволюції вона поступово відходила від принципів, що базувались на територіальному поділі, переорієнтовуючись на підходи, пов'язані з територіальною координацією та конвергенцією. Пріоритетами політики розвитку сільських територій ЄС на 2007-2013 роки стали конкурентоспроможність, середовище та управління земельними ресурсами, багатофункціональне село та якість життя [1].

Важливе значення для організації ефективного розвитку сільських територій Європейського союзу має створення спеціалізованих інституцій. З 1988 року діє Європейська робоча група з питань розвитку сільських територій та відновлення села (ARGE). Для забезпечення фінансування програм розвитку сільських територій створено такі важливі інституції як Європейський фонд регіонального розвитку (ERDF), Європейський соціальний фонд (ESF), Європейський сільськогосподарський фонд орієнтації та гарантії (EAGGF), Фонд фінансових інструментів підтримки рибальства (FIFG) тощо.

Розвинуті країни світу активно субсидують аграрний сектор також і з міркувань продовольчої безпеки та мінімізації загрози надлишкової міграції сільського населення в міста і за кордон тощо. Величина таких субсидій досягає в країнах ЄС - у середньому 50% від вартості сільськогосподарської продукції, у Швейцарії - 82%. За існуючими оцінками майже на 75% обсягів сільськогосподарської продукції, що реалізується на внутрішньому ринку ЄС, поширюються державні заходи підтримки [2].

Отже, досвід країн ЄС є доцільним з точки зору налагодження еколого безпечного аграрного виробництва, забезпечення соціального захисту сільського населення, вдосконалення інфраструктури аграрного ринку та організації товаропотоків, визначення ролі державної підтримки села, створення відповідних інституцій розвитку сільських територій тощо. Після вступу в ЄС сусідніх країн, для України членство в ЄС стало реальною

пріоритетною перспективою, прискорити яку можуть економічні реформи та розвиток транскордонного співробітництва.

1. Губені Ю. Розвиток сільських територій: деякі аспекти європейської теорії і практики / Ю. Губені // Економіка України. -2007. -№4. -С. 62-67.

2. Саблук П.Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави / П.Т. Каблук // Економіка АПК. -2005. -№11. -С. 4-12.

3. Situation and prospects for EU agriculture: [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://ec.europa.eu/agriculture/publi/situation-and-prospects/2010_en.pdf.

Стрижеус Людмила Василівна

Тендюк Алла Олександрівна

Луцький національний технічний університет

ТРАНСКОРДОННЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Транскордонне співробітництво як елемент державної політики сьогодні займає достатньо важливе місце в системі пріоритетів європейської інтеграції України. Сучасна парадигма регіонального розвитку орієнтована на більш повне врахування інтересів територіальних співтовариств, покладення відповідальності за розвиток регіонів на місцеві органи влади, взаємну координацію діяльності центральних та місцевих влад, а для прикордонних регіонів – також на координацію місцевих властей суміжних територій. Тобто, сучасна регіональна політика здебільшого має орієнтуватися не на міжрегіональний розподіл, а на мобілізацію місцевого потенціалу та ресурсів[1]. Одним із перспективних напрямків транскордонного співробітництва є співробітництво по вирішенню питань екологічної безпеки. Специфікою екологічних проблем є відсутність чітких адміністративних кордонів, на які вони розповсюджуються. Проблеми транскордонного переміщення забруднюючих речовин, забруднення річок та морів, що не має адміністративно-територіальних обмежень, аварійне забруднення довкілля на прикордонних територіях, - всі ці проблеми потребують об'єднання зусиль та транскордонної співпраці.

Позитивний досвід транскордонного співробітництва щодо вирішення екологічних проблем має місце у Волинській області. Мова йде про спільний українсько-польський проект „Покращення навколишнього природного середовища в басейні річки Західний Буг”, ініційований Волинським центром „Облдерждючість” та реалізований протягом 2008-2010 рр. на території Волинської області України, Брестської та Гродненської в Білорусії та Люблінського, Підляського та Мазовецького воєводств Польщі. Даний проект було реалізовано в рамках Програми Добросусідства Польща-